

PREMONŠTRÁT ĽUDOVÍT BERNARD KUMOROVITZ

(5. 10. 1900 – 22. 2. 1992)

Júlia KOTRUSOVÁ

V slovenskej historiografii nie je meno tohto významného historika 20. storočia a zároveň premonštrátskeho kanonika dostatočne známe, pretože aj napriek tomu, že pochádzal z baníckej osady Koterbachy na Spiši (dnes Rudňany) a aktívne ovládal niekoľko európskych jazykov vrátane slovenčiny, profesionálnu kariéru prežil v Maďarsku a svoje odborné články písal prevažne v maďarčine.

Ľudovít Kumorovitz sa narodil 5. októbra 1900 do poľsko-slovenskej rodiny Ignáca Kumorovitza, ktorý bol banským strojníkom a Márie, rodenej Zwengrossovej. Bol najstarším z desiatich detí a okrem neho svoje životy zasvätili Bohu aj jeho dvaja bratia, jezuiti Michal (1911 – 2007) a Ladislav (1904 – 1961). Základné vzdelanie absolvoval v slovenskej ľudovej škole v mieste bydliska, odkiaľ v štúdiu pokračoval na Kráľovskom katolíckom vyššom gymnáziu v Levoči, kde sa zdokonalil v maďarčine a nemčine. V roku 1918 bolo jeho štúdium po šiestich rokoch predčasne ukončené, pretože spolu s ostatnými spolužiakmi dostali povolávacie rozkazy do rakúsko-uhorskej armády. V apríli toho istého roku bol prijatý na vojenskú dôstojnícku školu v Košiciach. Vďaka pomoci príbuzného, premonštráta Alexandra Kravjanszského sa mu podarilo vystúpiť z armády a v októbri 1918 sa stal premonštrátskym kanonikom v Jasove. V rokoch 1919 – 1923 pokračoval v štúdiu teológie a bol vysvätený za kňaza. V ďalšom štúdiu pokračoval na univerzite Petra Pázmaňa v Budapešti, kde v roku 1926 získal diplom z histórie a geografie. V roku 1927 sa stal stredoškolským učiteľom na premonštrátskom gymnáziu v Gödöllő, kde pôsobil do roku 1949, v rokoch 1939 – 1943 ako jeho riaditeľ. Súbežne s výkonom povinností učiteľa pracoval vo vedeckom výskume v Maďarskom krajiniskom archíve v oblasti diplomatiky, heraldiky a sfragistiky. Zúčastnil sa štipendijných pobytov vo Viedni (1933 – 1934), Ríme (1938) a Neapole (1939). V roku 1938 sa v Budapešti habilitoval na docenta s profiláciou sfragistika a diplomatika. Na budapeštianskej univerzite, kde pôsobil do svojich 80 rokov viedol prednášky z pomocných vied historických a archívnictva. V roku 1945 sa stal členom Maďarskej akadémie vied.

Obdobie po druhej svetovej vojne neprialo rozvoju vedy, čo pocítil aj Ľudovít Kumorovitz, ktorému bolo odobraté členstvo v akadémii. Zrušenie premonštrátskeho rádu v roku 1950 a následné pozastavenie jeho pedagogickej činnosti na univerzite znamenalo pre už p50-ročného Ľudovíta Kumorovitza stratu zamestnania. V nasledujúcom období nemal stabilnejšie zamestnanie a živil sa príležitostnými prácami, ktoré súviseli s tvorbou registrov stredovekých listín, no aj napriek pohnutým spoločenským pomerom zostal verný premonštrátskej reholi.

Ďalšia pracovná príležitosť prišla až v roku 1957, keď sa zamestnal ako vedecký pracovník v Budapeštianskom historickom múzeu, kde sa neskôr stal aj vedúcim oddelenia a zástupcom riaditeľa. V roku 1975 odišiel do dôchodku, no v budapeštianskom múzeu naďalej pôsobil ako vedecký poradca. Na sklonku svojho života získal maďarské štátne vyznamenanie a bolo mu vrátené členstvo v Maďarskej akadémii vied. Ľudovít Kumorovitz sa stal čestným členom heraldickej a genealogickej spoločnosti. Zomrel v roku 1992 v Budapešti.

Vedecká pôsobnosť Ludovíta Kumorovitza je zameraná predovšetkým na pomocné vedy historické, konkrétne diplomatiku, heraldiku, sfragistikú a vexikológiu. V roku 1928 publikoval svoju dizertačnú prácu venovanú vydavateľskej činnosti Leleského konventu. Okrem Leleského konventu venoval pozornosť aj činnosti mnohých ďalších miest v Uhorsku. Odbornými článkami, ktoré boli venované pečatiam na listinách uhorskej proveniencie významne prispel k rozvoju sfragistiky ako vednej disciplíny. Vo svojich prácach dokázal, že štúdium stredovekej diplomatiky a dejín správy sa nezaobíde bez dôsledného štúdia pečatí. Popri štúdiu kráľovských listín poukázal aj na prax vo vedení ranej súkromnej korešpondencie. Práce Ludovíta Kumorovitza v oblasti vexikológie podchytili históriu maďarskej zástavy a vlajky. Viac prác ale venoval svojej obľúbenej heraldickej téme, ktorou bola história maďarského štátneho znaku. Ako pracovník Historického múzea v Budapešti venoval pozornosť aj histórii mesta. Jeho hlavný publikačný smer dopĺňali ešte príležitostné diela z oblasti politiky a umenia. Odchodom do dôchodku sa nevzdal svojej práce a naďalej ho navštevovali študenti, ktorých odborne usmerňoval. Spomienky na neho žijú nie len v jeho rozsiahlej vedeckej práci, ale aj na premonštrátskom gymnáziu v Gödöllő a prácach poslucháčov budapeštianskej univerzity.

Prehľad najvýznamnejších odborných článkov Ludovíta Kumorovitza:

Mátyás király pecsétjei. (Turul, 1932)

Az authentikus pecsét. (Turul, 1936)

A speciális praesentia regia pecséthasználatára Zsigmond korában. (Emlékkönyv Domanovszky Sándor születése hatvanadik fordulójának ünnepére, 1937)

A magyar királyi egyszerű és titkospecsét használatának alakulása a középkorban. (Emlékkönyv dr. gróf Klebelsberg Kuno negyedszázados kulturpolitikai működésének emlékére : születésének ötvenedik évfordulóján, 1925)

A király kápolnaispán oklevéladó működése. (Regnum, 1942/1943)

Kancelárska činnosť magistra Jána zo Šarišských Sokoloviec, kronikára Ľudovíta I. (Slovenská archivistika, 1981)

Osztályok, címek, rangok és hatáskörök alakulása I. Lajos királyunk kancelláriájában. (Memoria Saeculorum Hungariae, 4, 1984)

Kálmán király 1109. évi veszprémei, ítéletlevele. (Ünnepi tanulmányok Sinkovics István 70. születésnapjára, 1980)

A Kálmán-kori, „cartula sigillata“. (A Magyar Genealógiai és Heraldikai Társaság Közlönye, 1944/1946)

Szent László vásártörvénye és Kálmán király pecsétes cartulája. (Athleta Patriae, 1980)

A zselicszentjakabi alapítólevél 1061-ből. (Tanulmányok Budapest Múltjából, 1964.)

A középkori magyar „magánjogi“ írásbeliség első korszaka (XI–XII. század). (Századok, 1963.)

Nemzeti rövényeink 1848- 49-ben. (A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság Közlönye, 1947/1950)

A magyar zászló és nemzeti színeink múltja, I–II. (Hadtörténelmi Közlemények, 1955., 1957.)

A magyar címer kettős keresztje. (Turul, 1941)

A magyar címer hármashegyje. (Turul, 1942)

A magyar címer kettőskeresztje és hármashalma. (A... Gödöllői... Szent Norbertgimnázium... 1941–42. évkönyve)

A magyar közép- és nagycímer kialakulása. (Levéltári Közlemények, 1965)./

A zselicszentjakabi alapítólevél (Pest legkorábbi említése). (Tanulmányok Budapest Múltjából, 1964)

Buda és Pest, fővárossá alakulásának kezdetei. (Tanulmányok Budapest Múltjából, 1971)

Adatok Budapest főváros Árpád kori történetéhez. (Tanulmányok Budapest Múltjából, 1972)

Óbuda 1355. évi felosztása (Budapest Régiségei, 1976)

I. Lajos királyunk 1375. évi havasalöldi hadjáratáról és „török” háborújáról (Századok, 1983)

Použitá literatúra:

BERTÉNYI, Iván. Kumorovitz Lajos Bernát. In *Levéltári közlemények*, 63, 1992, s. 230 – 232.

ÉRSZEGI, Géza. Kumorovitz Lajos Bernát. In *Turul*, 68, 1992, s. 49 – 50.

FÉNYI, Ottó. Kumorovitz Lajos Bernát, a jászóvári premontrei kanonokrend tagja. In *Magyar egyháztörténeti évkönyv*, 1, 1994, 10 s.

GERICS, József. Kumorovitz Lajos Bernát. In *Századok*, 126, 1992, s. 500 – 501.